

Jordanov \ Zovnishnya torhivlya: ekonomika, finansy, pravo. – 2012. - No 3. – P. 107-115. **20.** Tsybalyuk I.O., Vyshnevska N.V. «Podatkove navantazhennya, yak kryteriy efektyvnosti vedennya podatkovoyi polityky» [Web] – Rezhym dostupu: esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/832/.../tax.pdf. **21.** Chernyavskyy S.S., Dovbash R.S. *Protydiya zlochynam, pov'yazanym z nezakonnym vidshkoduvannym podatku na dodanu vartist'.* – Kyiv – 2009. – 216 p. **22.** Chumakova I.Yu. *Ryzykoooriyentovanyu pidkhid u sferi protydyi lehalizatsiyi dokhodiv, otrymannykh zlochynnym shlyakhom* // I.Yu.Chumakova, Yu.P. Kravchenko // Naukovi pratsi NDFI. – 2013. - No 1 (62). – P. 78-92. **23.** Sharikova O.V. *Ekonomichni naslidky tinizatsiyi ekonomichnoyi systemy* // O.V. Sharikova // Ekonomika. Finansy. Pravo. – 2009. - No 1. – P. 3-6.

Надійшла (received) 03.02.2015

УДК657:658.1

М.В. РЕТА, канд. екон. наук, доц. НТУ «ХП»,
Г.О. ПЛЯКА, магістр НТУ «ХП»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто актуальні проблеми формування фінансових результатів в сучасних умовах господарювання. Проведено аналіз різних підходів щодо визначення поняття «фінансові результати», а також проаналізовано методики визначення фінансових результатів, які застосовуються в світовій практиці. Досліджено існуючі теоретичні та практичні підходи до класифікації фінансових результатів у зв'язку зведенням нової форми звіту в Україні. Охарактеризовано порядок та метод визначення фінансового результату та надано пропозиції щодо покращення та підвищення ефективності обліку фінансових результатів.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, доходи, витрати, бухгалтерський облік, Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Вступ. В сучасних умовах господарювання одним з найважливіших показників, що характеризує ефективність фінансової діяльності підприємства є фінансовий результат: прибуток чи збиток. Основною метою діяльності підприємства в умовах глобальних економічних перетворень є одержання максимального прибутку при мінімальних витратах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання формування та бухгалтерського обліку фінансових результатів розглядали у своїх працях таких вітчизняних та зарубіжних науковці, зокрема, Ф.Ф. Бутинець, С. О. Левицька, Н. Т. Білуха, С.В. Івахненко, Л.І. Лавріненко, Ю. А. Верига, Н. В. Пошерстник, Г.Г. Кірейцев, С. Ф. Голов, В. В. Сопко, М. Т. Білуха, Є. В. Мних, О. П. Рудановський та ін. Провідні учені внесли вагомий внесок в розвиток обліку фінансових результатів, проте залишається чимало

невирішених питань, котрі потребують детального дослідження та надання пропозицій для практичної діяльності, у зв'язку з постійною зміною нормативної бази.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження сучасних проблем формування та обліку фінансових результатів діяльності підприємств.

Постановка проблеми. Питання, пов'язані з обліком фінансових результатів є предметом постійного обговорення серед науковці та практиків у сфері економіки та управління підприємством. Сутність та поняття фінансового результату для підприємств і бухгалтерів наочнівдображається під час формування і відображення його в бухгалтерському обліку. Проте слід зауважити, що ринкові відносини вимагають перегляду системи бухгалтерського обліку, одним із центральних елементів яких є облік фінансових результатів. Головна мета статті може бути сформульована, як складова двох актуальних питань: 1) зробити зрозумілими та доступними для іноземних партнерів та інвесторів вітчизняні підходи та методи формування фінансових результатів; 2) розробити підхід до формування фінансових результатів в обліку підприємства, що дозволить ефективно управляти процедурою формуванням фінансового результату підприємства.

Матеріали та результати досліджень. Достовірність формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, обов'язкового дотримання яких вимагає законодавча база, зокрема концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Протерозуміння сутності поняття «фінансовий результат» – одна з головних передумов формування відповідних напрямків його обліку, аналізу та можливості здійснення своєчасного управлінського впливу на окремі його складові заради підвищення ефективності діяльності підприємств. Проведемо порівняльний аналіз визначення сутності поняття «фінансові результати» різними науковцями в таблиці 1.

З проведеного аналізу, можна зробити висновок про те, що стосовно поняття «фінансовий результат» на сьогоднішній день сформовано декілька точок зору:

- 1) зміна величини (приросту чи зменшення) власного капіталу,
- 2) результат зіставлення доходів і витрат,
- 3) прибуток або збиток, тобто форма вираження фінансового результату)
- 4) результат статутної діяльності підприємства (виручка мінус витрати на виробництво і реалізацію продукції);
- 5) зміна величини чистих активів підприємства.
- 6) додаткова вартість, створена у процесі виробництва та здійснення операцій фінансово – кредитного характеру.
- 7) ціна капіталу та інших виробничих факторів[16].

Таблиця 1 - Визначення терміна «фінансові результати» різними науковцями (узагальнено на основі [1,2,5,11-16])

Автор	Сутність поняття «фінансові результати»
Бутинець Ф. Ф.	Прибуток або збиток організації. Співставлення доходів та витрат підприємства відображених у звіті
Мочерний А. Д.	Грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках
Лондар С. Л., Тимошенко О. В.	Приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період
Скасюк Р. В.	Якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л.	Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді
Опарін В. М.	Перевищення доходів над витратами становить прибуток, зворотнє явище характеризує збиток. Зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат
Пушкар М. С.	Прибуток або збиток, отриманий в результаті господарської діяльності
Борисов А. Б.	Підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів, приріст (зменшення) вартості власного капіталу. Визначаються шляхом співставлення витрат з отриманими доходами
Кондраков Н. П.	Відображає зміну власного капіталу за визначений період в результаті виробничо-фінансової діяльності підприємства
Ткаченко Н. М.	Доходи діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності
Худолій Л. М.	Зіставлення доходів і витрат, регламентованих податковим законодавством
Чебанова М. С., Василенко С. С.	Прибуток або збиток, одержаний від діяльності підприємства

Огляд нормативно-правової бази також показав, що в законодавстві України термін «фінансові результати» детально не розглядається, в окремих нормативно-правових актах з бухгалтерського обліку наведено сутність понять «прибуток» та «збиток».

Узагальнюючи надбання вчених-економістів з питань визначення даного поняття, пропонуємо використовувати наступне визначення: фінансові результати – це виражений в грошовій формі якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності організації шляхом зіставлення доходів та витрат, що виступає у формі прибутку чи збитку.

Одним з досить важливих аспектів організації аналітичного обліку фінансових результатів на підприємстві є їх обґрунтована класифікація. Підходи до класифікації фінансових результатів за різними

ознаками містять суперечливі моменти, навіть на законодавчому рівні, так, наприклад, у 2013 році втратив чинність П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» [3], в якому визначались основні види фінансових результатів, а у новому стандарті запропоновано інший перелік показників, який досить сильно відрізняється від того, який застосовувався (табл.2).

Таблиця 2 - Порівняння переліку показників фінансового результату, які використовуються у нормативних документів

П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» (втратив чинність)[3]	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4]
Валовий прибуток	Валовий прибуток;
Прибуток від операційної діяльності	Фінансовий результат від операційної діяльності;
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	Фінансовий результат до оподаткування;
Прибуток від звичайної діяльності	Прибуток від припинення діяльності після оподаткування;
Чистий прибуток	Чистий фінансовий результат;
	Інший сукупний дохід до оподаткування;
	Інший сукупний дохід після оподаткування;
	Сукупний дохід

При цьому жодним нормативним документом не визначена сутність поняття «сукупний дохід», а тільки наведений алгоритм його розрахунку.

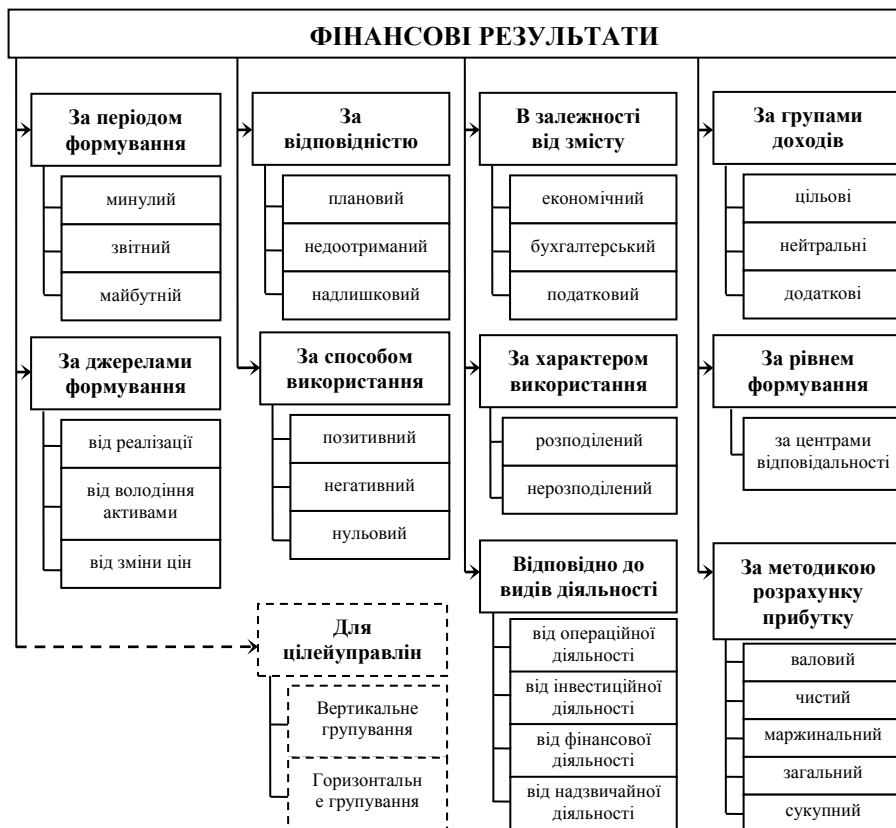
Крім того, відповідно до НП(С)БО 1, який не передбачає відображення надзвичайних фінансових результатів з Плану рахунків виключено відповідні рахунки, але не запропоновано відповідних прийомів для відображення таких витрат і доходів у разі їх виникнення.

На сьогоднішній день, нормативно-правові акти, що регламентують порядок визначення результатів діяльності підприємства, взагалі не містять класифікації фінансових результатів, що могла б бути використана для створення ефективних інформаційних облікових моделей. На думку авторів, класифікація фінансових результатів, у першу чергу, необхідна для прийняття відповідних рішень користувачами, а тому повинна мати групування за певними ознаками, які підвищать аналітичність отриманої інформації [5].

Деякі види фінансових результатів також наведені у Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, що включають прибуток нерозподілений, непокриті збитки, прибуток, що використаний у звітному періоді, результат операційної діяльності, результат фінансових операцій, результат іншої звичайної діяльності та результат надзвичайних подій [6].

Узагальнюючи існуючі підходи, наведемо класифікацію фінансових результатів, які на сьогоднішній день використовуються на підприємствах (рис.1). Сучасний перелік включає десять класифікаційних ознак, проте з точки зору управління процесом формування фінансових результатів, існуючі класифікаційні ознаки повністю не можуть задовольнити інформаційні потреби менеджерів при формуванні стратегії розвитку підприємства.

У зв'язку з цим, для розширення застосування аналітичних можливостей управлінського обліку та розширення можливостей моніторингу фінансових результатів, пропонуємо застосування, ще однієї додаткової класифікаційної ознаки за горизонтальний та вертикальний.

Рис/ 1 – Класифікація фінансових результатів підприємства [1,2,5,11-16](*авторська пропозиція)

Горизонтальне групування фінансових результатів передбачає дослідження витрат, доходів і фінансових результатів у розрізі їх видів на рівні підприємства в цілому на основі розроблених планів (бюджетів) на рік з щомісячною деталізацією даних. Вертикальне групування фінансових результатів забезпечить аналіз, перевірку та регулювання витрат і доходів у розрізі їх видів на рівні центрів відповідальності.

Отже, запропонована класифікація фінансових результатів містить важливі ознаки для забезпечення та підвищення аналітичності інформації про фінансові результати підприємства.

Питання, щодо проблем розробки методики розрахунку фінансових результатів висвітлювалися у роботах Н.А. Бреславцева, В.П. Кодацького, В. Леонтієва, Я.В. Соколов, Л.В. Ловінської та інших. В роботах вітчизняних економістів досліджено питання облікової політики та організації облікового процесу на підприємстві, проте питання пов'язані з порядком розрахунку фінансових результатів залишилися не достатньо висвітленими.

На сьогоднішній день існує два принципові підходи до розрахунку фінансових результатів підприємства, які мають деякі модифікації у різних країнах світу:

1) метод порівняння доходів і витрат (метод «витрати-випуск») – передбачає визначення прибутку (збитку) згідно принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, тобто як різниця між доходами і витратами звітного періоду. Отже порівнюються доходи з витратами, які були понесені для отримання цих доходів. Визначення фінансового результату за методом «витрати – випуск» передбачає існування двох способів:

- перший спосіб називають «лінійним», тобто він передбачає порівняння випуску з минулими витратами з відображенням знову створеної вартості загальною сумою з наступною деталізацією.

- другий спосіб використовується у бухгалтерському обліку з відображенням по дебету споживання підприємством минулої праці і сторонніх витрат та знову створеної вартості за її елементами.

2) метод порівняння капіталу (або метод зміни чистих активів) – передбачає визначення приросту власного капіталу у звітному періоді як різниці між сумою власного капіталу на кінець і на початок звітного періоду, тобто розраховується різниця, тобто якщо власний капітал на кінець звітного періоду збільшується, то підприємство отримує прибуток, а якщо навпаки – збиток.

В рамках світових досліджень запропоновано та досліджено три концепції розрахунку чистого прибутку, який у більшості країн є ключовим показником фінансових результатів підприємства (табл. 3).

Суб'єкти господарювання в Україні розраховують фінансовий результат саме за методом «витрати-випуск» в рамках синтаксичної парадигми.

Таблиця 3 – Основні світові концепції розрахунку чистого прибутку

Назва концепції	Основні характеристики та особливості концепції
синтаксичний	Суть його полягає в тому, що доходи і витрати визнаються в міру здійснення господарських операцій з дотриманням класифікації за видами діяльності для їх постійного порівняння. Впровадження національних П(С)БО враховує цей підхід і трансформує систему визначення й відображення прибутку у звітності.
семантичний	Зміст семантичного підходу полягає в дослідженні можливостей використання показника прибутку для аналізу ефективності діяльності підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів і максимізації його в певних умовах ринку.
прагматичний	пов'язана з процесами прийняття рішень та прогнозуванням майбутньої діяльності підприємства. З огляду на це, показник прибутку – необхідний елемент процесу прогнозування грошових потоків, окупності капіталу і оцінки ризику інвестицій. При цьому постає проблема його оцінки, вибір якої залежить від мети прогнозу і його користувачів. Для прогнозування структури прибутку у багатьох випадках найчастіше використовується теперішня вартість як найбільш прийнята

Саме ці підходи закріплені у основних вітчизняних нормативних документах НП(С)БО 1, П(С)БО 15 «Дохід»[8], П(С)БО 16 «Витрати»[9], П(С)БО 17 «Податок на прибуток» [10], а також у Плані рахунків та Інструкції по його застосуванню, яким передбачено порядок визначення і обліку фінансового результату аналогічний зарубіжній практиці. Головними відмінностями розрахунку фінансового результату методом «витрати — випуск» є:

- достовірне визначення за даними фінансової звітності новоствореної вартості;
- розрахунок фінансового результату роботи підприємства без визначення фактичної собівартості виготовленої, відвантаженої та реалізованої продукції, що істотно зменшує трудомісткість облікового процесу.

Для визначення фінансового результату діяльності підприємства за звітний період необхідно порівняти доходи звітної періоду і витрати, понесені для одержання цих доходів. При цьому доходи та витрати відображають у бухгалтерському обліку, а на підставі цього обліку – у Звіті про фінансові результати у момент їх виникнення, а не у момент надходження або сплати грошей (спосіб нарахування).

Проблема повноти та своєчасності відображення в бухгалтерському обліку витрат і доходів є однією з основних проблем обліку фінансових результатів.

Підбухгалтерським прибутком розуміють фактичний приріст власного капіталу протягом звітного періоду, який визначається за даними бухгалтерського обліку. Методика його розрахунку відпрацьована десятиліттями і спрямована на те,

щоб власники, які відлучені від управління підприємством, могли отримати правдиву інформацію про прибуток, на частку якого вони мають право, а достовірність цієї інформації могли б підтвердити зовнішні аудиторії. Наслідком цього є те, що в бухгалтерському обліку відображаються лише ті доходи і витрати, які можуть бути точно визначені й обчислені [11].

Проте необхідно відзначити, що визначення доходу у кожній з країн відбувається відповідно до власних нормативних документів, але обов'язково є присутніми два спільні критерії: сума доходу може бути достовірно визначений, очікується надходження майбутніх економічних вигід. Питання пов'язані з обліком та відображенням витрат зумовлюються тим, яка облікова система прийнята на підприємстві: директ-костинг або стандарт-кост, які витрати включають до собівартості, а деякі ні. Саме тому, для обліку фінансових результатів досить важливим є раціональний вибір облікової політики: вибір методу амортизації, методу оцінки вибуття запасів, нарахування резерву сумнівних боргів істотно впливають на фінансовий стан, підприємства та у подальшому відображаються у звітності підприємства.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що фінансовий результат є досить складною та багатовимірною категорією. Фінансовий результат у формі прибутку виступає головною метою діяльності підприємства на ринку та одним з ключових показників, який визначає ефективність його діяльності. Інформація про фінансовий результат відображається у фінансових звітах підприємства та є загальнодоступною інформацією для визначення рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства та є головним джерелом інформації для потенційних партнерів.

З метою покращення та підвищення ефективності обліку фінансових результатів доцільним вважаємо:

По-перше, закріпити на законодавчому рівні сутність такого поняття, як «фінансові результати», уточнити перелік показників, які характеризують фінансові результати підприємства.

По-друге, розширити перелік класифікаційних ознак, які дозволять в майбутньому розробити систему та механізми управління окремими складовими фінансових результатів з метою управління рівнем фінансових результатів у довгостроковій та короткостроковій перспективі.

По-третє, розробити спеціальні реєстри – аналітичні відомості про фінансові результати для узагальнення облікової інформації з метою задоволення інформаційних потреб різних користувачів.

Отже, виходячи зі вищевикладеного, можна зробити висновок, що проблеми обліку фінансових результатів на сьогоднішній день є недостатньо вирішеними та актуальними і потребують удосконалення.

Список літератури: 1 Соколов Я.В. Основытеориибухгалтерскогоучета / Я.В. Соколов. – М: Финансы и статистика, 2000. – 496 с.2Бурлака С.М. Особливості визначення фінансових результатів діяльності підприємств / Бурлака С.М., Шушлякова О.В., 2013 3Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>4Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>5Сарапіна О. Вдосконалення обліку фінансових результатів / Сарапіна О., Кутищенко Я., 20146Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-997>Висока О.С. Проблеми класифікації фінансових результатів / Висока О.С. // Економічні науки інтернет-конференції, 2010 8Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 «Доходи», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290 [Електронний ресурс]. Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-999>Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318 [Електронний ресурс]. Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-0010>Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 № 353 [Електронний ресурс]. Режим доступу :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01> 11 Овсійчук О.В. Проблеми організації обліку фінансових результатів діяльності підприємства / Овсійчук О.В., Червоноіванова Г.С., 2013 12 Жабровець Н.Ю. Основні аспекти організації обліку фінансових результатів / Жабровець Н.Ю., Осадча О.О. // Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування, 2014 13 Дрофа А. А. Проблемные аспекты управления прибылью предприятия / А. Дрофа, О. Лютая // Бизнесинформ. — 2010. — № 12. — С. 140. 14 Кочетова О.І. Управління фінансовими результатами підприємств України / Кочетова О.І., Крамаренко І.С. // Тези доповідей учасників I Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції студентів і аспірантів, 2013 15. Арич М. I Концептуальні підходи до визначення фінансово-економічних результатів підприємства [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8848/1/11.pdf> 16. Прохар Н.В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблемитеорії та практики: [монографія] / Н.В. Прохар, Ю.О. Ночовна. – Полтава:РВВ ПИУЕТ, 2011. – 257 с.

Bibliography (transliterated): 1.Sokolov Ya.V. Osnovy teoryi buxgalterskogo ucheta / Ya.V. Sokolov. – Moscow: Fy'nansy i staty'sty'ka, 2000. – 496 p. 2Burlaka S.M. Osobly' vostivy' znachennya finansovy' xrezul'tativ diyal' nostipidpry'yemstv / Burlaka S.M., Shushlyakova O.V., 2013 3Polozhennya (standart) buxgalters' kogoobliku 3 «Zvit profinansovirezul'taty'», zatv. nakazom MinisterstvafinansivUkrayiny' vid 31.03.1999 No 87 [Elektronny' jresurs]. - Rezh'y' mdostupu: <http://www.zakon.rada.gov.ua> 4Nacional' nepolozhennya (standart) buxgalters' kogoobliku No 1 «Zagal' niv'y' mogy' dofinsanovoyizvitnosti»: zatv. Nakazom MinisterstvafinansivUkrayiny' vid 07.02.2013 o 73 [Elektronny' jresurs]. – Rezh'y' mdostupu: <http://www.rada.gov.ua> 5Sarapina O. Vdoskonalennya oblikufinansovy' xrezul'tativ / Sarapina O., Kut'y'shenko Ya., 2014 6InstrukciyaprozastosuvannyaPlanuraxunkivbuxgalters' kogooblikuakty' viv, kapitalu, zobov'yazan' i gospodars'ky' xoperacijpidpry'yemstv i organizacij, zatv. nakazom MinisterstvafinansivUkrayiny' vid 30.11.1999 No 291 [Elektronny' jresurs]. Rezh'y' mdostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> 7Vy'soka O.Ye. Problemy klasyfikaciy finansovy' x rezul'tativ / Vy'soka O.Ye. // Ekonomichninaukovi internet-konferenciyi, 2010 8Polozhennya (standart) buxgalters' kogoobliku No 15 «Doxody'», zatv. Nakazom MinisterstvafinansivUkrayiny' vid 29.11.1999 No 290 [Elektronny' jresurs]. Rezh'y' mdostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> 9Polozhennya (standart) buxgalters' kogoobliku No 16 «Vy'traty'», zatv. Nakazom MinisterstvafinansivUkrayiny' vid 31.12.1999 No 318 [Elektronny' jresurs]. Rezh'y' mdostupu:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> **10**Polozhennya (standart) buxgalters`kogoobliku 17 «Podatoknapry`butok», zatv. NakazomMinisterstvafinansivUkrayiny`vid 28.12.2000 No 353 [Elektronny`jresurs]. Rezhy`mdostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01> **11**Ovsijchuk O.V.Problemy`organizaciyioblikufinansovy`xrezul`tativdiyal`nostipidpry`yemstva / OvsijchukO.V., Chervonoivanova G.S., 2013 **12**Zhabrovecz`N.Yu. Osnovnia spekty organizaciyi i obliku finansovy`x rezul`tativ / Zhabrovecz`N.Yu., Osadcha O.O. // Students`kyj visny Nacionalnogouniversy tetuvodnogogospodarstvapy`rodokory`stuvannya, 2014 **13**Drofa A. A. Problemnye aspekty upravleny upry`byl`yupredpry`yaty`ya / A. Drofa, O. Lyutaya // By`znesy`nform. — 2010. — No 12. — S. 140. **14**Kochetova O.I.Upravlinnyafinansovy`my`rezul`tatamy`pidpry`yemstvUkrayiny` / Kochetova O.I., Kramarenko I.S. // Tezy`dopovidejuchasny`kiv I Vseukrayins`koyinaukovo-teorety`chnoyi internet-konferenciyi studentiv i aspirantiv, 2013 **15**. Ary`ch M. /Konceptual`nipidxody`dovy`znachennyafinansovo-ekonomichny`xrezul`tativpidpry`yemstva [Elektronny`jresurs]. Rezhy`mdostupu: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8848/1/11.pdf> **16**.Proxar N.V.Oblikdoxodiv, vy`trat i finansovy`xrezul`tativ: problemy`teoriyitapraty`ky`: [monografiya] / N.V. Proxar, Yu.O. Nochovna. – Poltava: RVV PUET, 2011. – 257 p.

Надійшла (received) 05.02.2015

УДК 339.137

Л. С. ЛАРКА, канд.екон. наук, доц., НТУ «ХП»;
О. В. ЖАБСЬКА, магістрант, НТУ «ХП»

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА

В статті пропонується систематизація вхідної інформації в залежності від мети дослідження конкурентного середовища. Обґрунтована доцільність складання карти стратегічних груп конкурентів для аналізу їх конкурентних стратегій. Розглянуті можливі стратегічні групи конкурентів та очікувані від них конкурентні стратегії. Сформульовані основні складові конкурентоспроможності підприємства з позиції раціонального управління його потенціалом.

Ключові слова: конкурентоспроможність підприємства, конкурентні переваги, кон'юнктура, карта стратегічних груп, диференціація, стратегічне управління, потенціал, інформаційні потоки.

Вступ. Аналіз рівня конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах – основа для розробки його стратегічного набору. Саме тому на перший план виходять питання раціонального управління його маркетинговим, інноваційним, виробничим, кадровим та фінансовим потенціалами. Результати дослідження конкурентного середовища для підприємства – це інформаційна база для розрахунків конкурентоспроможності продукції, конкурентоспроможності підприємства, обґрунтування конкурентної стратегії та стратегічного набору в цілому.

© Л. С. Ларка, О. В. Жабська, 2015